

Vizgakovetelmények

Magyar irodalom

1-8. osztály

A vizsga módja: 1-4. írásbeli, 5-8. szóbeli

Magyar irodalom

1. évfolyam

Magyar nyelv és irodalom

A tanuló érthetően beszél, tisztában van a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival. Érti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol.

Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Udvarias nyelvi formákat használ a bemutatkozáskor, a felnőttek és a kortársak megszólításakor és köszöntésekor. Összefüggő mondatokat alkot. Követhetően számol be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mond el memoritereket. Ismeri az írott és nyomtatott kis- és nagybetűket. Megfelelő szókinccsel rendelkezik.

Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel. Tanítója segítségével kiemeli az olvasottak lényegét. Írása rendezett, pontos.

2. évfolyam

BESZÉD

- Egész mondatos válaszok.
- Szabályok betartása közös tevékenységekben.
- A mindennapi érintkezés nyelvi formái.

OLVASÁS

- Folyamatos olvasás.
- Az olvasott szöveget tartalmának felidézése.
- Lényeg kiemelése.

Következtetések levonása

- A némán olvasott szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása szóban és írásban.
- A szövegben való tájékozódás.
- Szereplők, helyszín megnevezése

IRODALMI MŰVEK

- Irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés);
- Néhány vers, mondóka ismerete
- 2-3 verset felidézése
- A vers és próza közötti különbségek felismerésére.

3. évfolyam

Ismeretterjesztő művek témájának megállapítása, sajátosságai, feldolgozása. Adatok, információk gyűjtése, célszerű elrendezése. Időrend. Versolvasás, versértelmezés, tanult verstani fogalmak ismételése: versszak, rím, rímpár keresése. Népköltészeti alkotások, népmese, találós kérdések.

Állatmese jellemző jegyei. Műmese, meseszereplők, esemény, helyszín, szereplők. A verses mese sajátosságai. Vázlatkészítés, vázlatkör, vázlatpont megfogalmazása. Az események időrendje, a mű szerkezetének felismerése. Problémafelvetésekkel kapcsolatos kérdések és válaszok megfogalmazása.

Tartalommondás adott vázlat segítségével. A szereplők megnevezése, cselekedeteik, érzelmeik, tulajdonságaik megfigyelése. Az elbeszélés jellemzői. Önálló szövegfeldolgozás. Monda jellemző jegyei. A legenda jellemző jegyei. Kifejező hangos olvasás.

Mondatalkotás rajzról. A fölösleges szóismétlődés kerülése. A szinonimák helyes használata. Írásbeli szövegalkotás. Szövegek tagolása bekezdésekre. Piszkozat írása. Bevezetés, tárgyalás és befejezés ismérvei. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, vázlatírás.

4. évfolyam

1. témakör: Mit és hogyan olvass?

Folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is. Önálló szövegfeldolgozás a tanultak alapján feladatok megoldásával.

2. témakör: Színes a világ!

Az állatmesékben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemtzőket. Ismeri a népmesék keletkezését, fajtáit, szerkezetét.

3. témakör: Modern tündérmesék

Megnevezi az olvasmány szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket. Ismeri a különbséget és a hasonlóságot a népmese és a műmese között. Tisztában van a következő verstani alapfogalmakkal: rím, ritmus, verssor, versszak.

4. témakör: Modern állatmesék

Megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket. Azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét. Felismeri a történetben a problémát és a megoldását.

5. témakör: Én és a világ

Az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. Vázlatírás segítségével.

6. témakör: Időbolt

Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).

Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.

7. témakör: Mondák, regék, legendák

Tisztában van a monda és a legenda fogalmával. Ismeri történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, azok néhány fontos jellemzőjét. Szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből.

8. témakör: Érdekesek a nagyvilágból

Ismer kiemelkedő magyar tudósokat, feltalálókat, művészeket, sportolókat.

Fogalmazás

Adott vagy választott témáról nyolc-tízmondatos fogalmazást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.

5. évfolyam

Mesék:

A mese fogalma. Mesefajták forma, eredet, terjedeleme, tartalma szerint. A népmese és a műmese általános jellemzése. Az egyes jellemzőkhöz mesecímek társítása, illetve példák a tanult mesékből.

Neves népmese gyűjtő nevének ismerete.

Fogalmak: mese, népmese, műmese, tündérmese, hősmese, láncmese, csali mese, bolond mese, állatmese, fabula, mesealak, meseszám, meseformula, prózai és verses forma, meseregény, népmese gyűjtők.

Népdalok:

A népdalok fogalma, általános jellemzése. Összehasonlításuk a népmesékkal, azonos jellemzők megnevezése. Neves népdalgyűjtők nevének ismerete.

Fogalmak: népdal, érzelem, hangulat, párhuzam, népdalgyűjtés, népdalgyűjtő

Petőfi Sándor: János vitéz

A János vitéz keletkezése. A mű cselekményének ismerete, a mesei elemek megnevezése. A kijelölt memoriterek elmondása.

Fogalmak: epika, elbeszélő költemény, verssor, ritmus, ütem, versforma, ütemhangsúlyos verselés, magyaros verselés, kétütemű (felező) 12-es sorfajta felismerése, rím fogalma, páros rím. Költői képek (hasonlat, metafora, megszemélyesítés), illetve a költői alakzatok (ellentét, párhuzam) felismerése.

Mítoszok:

Mítosz általános jellemzése. A mitológia fogalma. A mese és a mítosz összehasonlítása, azonos és eltérő jellemzők.

Fogalmak: mítosz, mitológia, eposz, Biblia, Ószövetség, Újszövetség.

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

A regény műfajának jellemzői, az ifjúsági regény fogalma. A regény cselekményének, főbb helyszíneinek, szereplőinek, időviszonyainak ismerete. Konfliktusok a regényben. Olvasmányélmény megfogalmazása szóban vagy írásban, egy szereplő saját szempontú jellemzése vagy levél írása az eseményekről egy megadott címzettnek megfelelő formában.

Fogalmak: regény, ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet (előkészítés, bonyodalom, kibontakozás, tetőpont, megoldás), konfliktus, elbeszélői nézőpont.

Versek:

Tanult versek témája, szerkezete. Lírai műfajok: életkép, tájleíró költemény. Rímek keresése, fajtájának meghatározása. Tanult költői képek felismerése a tanult versekben. Petőfi Sándor: Az alföld, Arany János: Családi kör (memoriter)

Fogalmak: szerkezet, lírai én, rím, rímelés, félrím, versforma, életkép, idill, tájleíró költemény, motívum, refrén.

Prózai művek:

Az elbeszélés, novella általános jellemzői. A regény és az elbeszélés összehasonlítása. Egy tanult elbeszélés vagy novella szerkezeti egységeinek (kiindulópont, bonyodalom, kibontakozás, tetőpont, megoldás) meghatározása. Az úti levél, útleírás, mint prózai mű.

Fogalmak: epika, regény, elbeszélés, novella, tájleírás, szerkezet, úti levél, útleírás.

6. évfolyam

A monda jellemzői, műfaji sajátosságai, fajtái, összehasonlítása a népmesékkel. (Arany János: Rege a csodaszarvasról, Beckó vára.) A ballada meghatározása (Kőműves Kelemenné, Mátyás anyja). Arany: A walesi bárdok elemzése, az időmértékes verselés. Fazekas Mihály: Lúdas Matyi, a történet értelmezése, az elbeszélő költemény jellemzői.

Arany János: Toldi. A költő életútja, a mű, az énekek szerkezete, helyszínei, elemzése. (Előkészítés, bonyodalom, tetőpont, megoldás.) Az előhang felmondása.

Versek: A lírai alkotások. (Időmértékes verselés, verslábak, verssorok.) Janus Pannónius, Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Petőfi Sándor, József Attila munkássága, műveinek elemzése, bemutatása.

Gárdonyi Géza: Egri csillagok. A történelmi, kalandregény, jellemzői. Az epika fogalma. A regény szereplői, cselekménye, szerkezete.

Novellák, elbeszélések, regényrészletek – jellemzőik. Lázár Ervin: A tolvaj, Defoe: Robinson Crusoe, Nógrádi Gábor: Gyerekablás a Palánk utcában.

Lényeglátás, összefüggések felismerése, időbeli, történésbeli sorrendiség, több helyszín esetén a téri tájékozódás pontossága.

7. évfolyam

A reformkor és a romantika korstílus általános jellemzője, Kölcsey Ferenc: Himnusz és Vörösmarty Mihály: Szózat és Huszt című műveinek elemzése, az óda és az epigramma műfaj jellemzői, Petőfi Sándor lírája, a különböző műfajok jellemzői: Nemzeti dal (dal) Szeptember végén (elégia), A XIX. század költői (ars poetica), Arany János: Szondi két apródja (a ballada műfaji jellegzetességei) Jókai Mór életpályája, a regény műfaji jellemzői, Memoriterek: Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Huszt és 3 Petőfi-vers: A XIX. század költői, Szeptember végén, Nemzeti dal

8. évfolyam

A Nyugat, mint a 20. század meghatározó irodalmi és művészeti folyóirata; Az impresszionizmus stílusirányzatai a 20. századi magyar irodalomban; Ady Endre, Juhász Gyula, Babits Mihály, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső és József Attila, Radnóti Miklós élete és költészete. A szimbolizmus, szecesszió, naturalizmus, realizmus stílusjegyeinek ismerete; Fogalmak: megszemélyesítés, metafora, hasonlat, szinesztézia, allegória, regény, rímképletek ismerete; Memoriterek: 1 szabadon választott Ady Endre, 1 szabadon választott József Attila vers és 1 szabadon választott Radnóti Miklós vers elszavalása. A modern kori és kortárs irodalom ismerete.